

PEDAGOJİK FORMASYON ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİM İNANÇLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Bayram GÖKBULUT¹

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretimi Ereğli/Zonguldak, bayramgokbulut@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7218-5900.

Geliş Tarihi: 03.09.2019 Kabul Tarihi: 05.12.2019

Öz: Bu araştırmanın amacı; pedagojik formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ve eğitim inançları arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. Araştırmada, 2018-2019 akademik yılı bahar döneminde Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi tarafından açılan pedagojik formasyon eğitimi alan 91 öğrenciden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırmada *Bireysel Yenilikçilik Ölçeği* ve *Eğitim İnanışları Ölçeği* olmak üzere iki ölçek kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, Mann Whitney U-testi ve pearson korelasyon (r) kullanılmıştır. Formasyon öğrencilerinin %44'ü sorgulayıcı, %34.1'i öncü, %11'i kuşkucu, %9.9'u yenilikçi ve %1.1'i ise gelenekçi özelliğe sahiptir. Eğitim İnanışları Ölçeği'nden elde edilen verilere göre formasyon öğrencileri en yüksek oranda varoluşçuluk felsefesine sahipken, en düşük oranda esasicilik felsefesine sahip oldukları görülmüştür. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre, katılımcıların bireysel yenilikçilik ve eğitim inançları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ile daimicilik, yeniden kurmacılık, varoluşçuluk ve ilerlemecilik arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunurken, esasicilik ile düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, eğitim inançları, pedagojik formasyon

THE RELATIONSHIP BETWEEN INDIVIDUAL INNOVATION CHARACTERISTICS AND EDUCATION BELIEFS OF PEDAGOGIC FORMATION STUDENTS

Abstract:

The purpose of this research; The aim of this study is to reveal the relationship between teacher innovation beliefs and individual innovation characteristics of prospective teachers who take pedagogical formation. The study was conducted on 91 students who received pedagogical formation training at Zonguldak Bülent Ecevit University in the spring of 2018-2019 academic year. Data were collected by using two scales: Individual Innovation Scale and Educational Beliefs Scale. Descriptive statistics, t-test, Mann Whitney U-testi and Pearson correlation (r) were used for data analysis. According to the data obtained from the scale of individual innovation, 44% of the students are inquisitive, 34.1% are pioneer, 11% are skeptical, 9.9% are innovative and 1.1% are traditional. According to the data obtained from the Educational Beliefs Scale, the students had the highest existentialism philosophy and the lowest essentialism philosophy. In the research, both individual innovation and education beliefs were not found to have a significant relationship with gender. While there is a positive relationship between individual innovation and permanence, rebuilding, existentialism and progressiveness, there is a negative relationship between essentialism and low level

Keywords: Individual innovation, education beliefs, pedagogic formation

Giriş

Ülkelerin ihtiyaç duydukları insan gücünün yetiştirilmesinde vatandaşlarına sunmuş olduğu eğitimin kalitesi büyük önem taşımaktadır. Kaliteli bir eğitimin gerçekleştirilmesinde eğitim sisteminin girdileri olan öğrenci, öğretmen, veli, eğitim programı, ders kitabı, araç ve gereçler gibi pek çok bileşen etkili olmaktadır. Bu bileşenlerin bir araya getirilerek eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılmasında öğretmenlerin eğitim inançları oldukça önemlidir. İnsan davranışının temelini oluşturan inançlar (Enochs ve Riggs, 1990) öğretmenlerinde okul içerisinde davranışlarını da etkileyebilir. Tunca (2012)'ya göre eğitim programlarının amacına uygun bir şekilde yürütülmesinde öğretmenlerin mesleki ve kişisel yeterliliği ve sahip olduğu eğitim inancı büyük önem taşımakta, bu değerlerin eksikliği ise eğitim programının işlevselliğinin kaybolmasına neden olmaktadır. Pajares (1992) öğretimin planlanması, karar verilmesi ve sınıf içi uygulamalarda öğretmenlerin eğitim inançlarının etkisinin bulunduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin sınıf içi etkinlikleri yerine getirmelerinde, sahip oldukları eğitim

inançları etkilidir (Tunca, 2015). Eğitim inançlarının temeli ise eğitim felsefesinde yatmaktadır (Yılmaz, Altunkurt ve Çokluk, 2011). Bu da eğitimde uygulanan kavramlar, inanç, ilke ve tavırlarla ilgilidir (Tuncel, 2017). Fidan ve Erden'e (1998) göre eğitim felsefesi, eğitimi yönlendiren, hedefleri şekillendiren ve eğitim ile uygulamalarına rehberlik eden bir disiplin veya kavramların tamamıdır. Eğitim felsefesinin kaynağını demokratik bir bakış açısıyla öğrenci, öğretmen, veli, yönetici ve eğitimin paydaşları ile yapılan konuşmalar oluşturmaktadır (Gunzenhauser, 2003). Eğitim inançları öğretmenlerin düşünce, davranış ve motivasyonları konusunda tahminde bulunmamızda önemli rol oynamaktadır (Czerniak ve Lumpe, 1996).

Alanyazında eğitim felsefeleri en gelenekçiden en yenilikçiye doğru sıralandığında daimicilik, esasicilik, ilerlemecilik, yeniden kurmacılık ve varoluşçuluk karşımıza çıkmaktadır (Tuncel, 2017). Daimicilik'e göre, evrensel değerleri içeren eğitim programının oluşturulması, eğitim düşünürünün ele alacağı ilk problemler arasındadır. Daimicilikte insan doğası eğitim sürecinde hep aynı gelişir. Eğitim programlarının değişmez unsurları olmalıdır. Esasicilikte ise insan, toplumsal ve kültürel bir varlık olarak görülmektedir. Daimicilik ile benzerliği ise öğretim sürecinin merkezine belirlenmiş bir içeriğin olmasıdır. Esasiciler, entelektüel eğitimden ziyade bireyin fiziksel ve bulunduğu toplumsal çevre ile uyum içerisinde olması daimicilerle aralarında farklılık oluşturmaktadır. İlerlemecilik felsefi yaklaşımına göre, insan doğal yaşamı sürecinde sürekli bir değişim içerisinde. Bir doğa yaşantısı olan sürekli değişme, eğitiminde dahi belirleyici standarttır. Eğitim yaşama hazırlık değil; yaşamın kendisidir. Öğrenen ilgileri merkeze alınır, tartışma planlama için öğrencilere öğretmen rehberlik eder. Yeniden kurmacılık'a göre, eğitimin işlevi toplumu yeniden yapılandırmaktır. Bunun da yerine getirilebilmesi için geliştirilecek programlar ve bunların uygulanması toplumda yeni bir düzen sağlamaya yönelik olmalıdır. Bu süreçte öğretmenlerin rolü ise değişim ve reformlara öncülük etmektir (Tuncel, 2017). Varoluşçuluk felsefi yaklaşımına göre; Eğitimin amacı, bireyin yaratılması, özgürlüğünün geliştirilmesi, baskıların etkisizleştirilmesi olmalıdır. Eğitimin temel amacı bireyin bilişsel ve duyuşsal yeteneklerinin geliştirilmesi olmalıdır. Öğrenci, okul ve öğretmen tarafından değil, kendisi tarafından sınanmalıdır (Erkılıç, 2008).

Günümüzde eğitimin amaçlarını yerine getirmesinde temel yapı taşı olan okulların yeniliklere ve çağın gerekliliklerine uyum sağlaması için gerekli düzenlemeleri yapmalarına ihtiyaç bulunmaktadır (Şahin ve Aslan, 2008). Bu kurumsal yapıların ve stratejilerinin yenilenmesinde ise yaratıcı ve yenilikçi bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Çelik, 2013). Eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinin temel unsurlarından olan öğretmen ve yöneticilerin yenilikçi bireyler olması beklenilmektedir. Yenilikçilik kavramı yalnızca eğitim alanında kullanılan bir kavram olmayıp, işletme, sosyoloji, iletişim ve pazarlamaya kadar birçok alanda üzerinde çalışmalar yapılmış bir kavramdır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Yenilikçilik kavramını Rogers (1995), bir bireyin yeni fikirleri diğer sosyal sistemin üyelerinden daha önce benimseme seviyesi olarak

tanımlamıştır. Yenilikçilik; yaratıcılık, açıklık, fikir öncülüğü ve risk almayı içerisine alan geniş bir kavramdır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Çok geniş alanlarda çalışma konusu olan ve pek çok kavramı içerisinde barındıran yenilikçiliği bireylerin kabullenmelerinde farklılıklar bulunmaktadır. Rogers (1995) bireylerin yenilikçiliği kabullenme kategorilerini; Yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkucular ve gelenekçiler, olmak üzere beş kategoride sınıflandırmıştır. Yenilikçiler; risk alabilen, yeni fikirleri deneyip benimseyebilen vizyon sahibi kişilerdir. Öncüler, yeniliği erken kabullenerek toplumu yeniliklerden haberdar eden ve rehberlik eden kişilerdir. Sorgulayıcı, yeniliklere karşı temkinli davranan kişilerdir. Kuşkucu, toplumun çoğunluğunun yeniliği kabullenmesini bekleyen, yeniliklere karşı temkinli olmayı tercih eden kişilerdir. Gelenekçi, yenilikleri en son benimseyen, değişime karşı önyargılı, yeniliğin başkaları tarafından deneyerek sonuçlarını görmek isteyen kişilerdir.

Teknoloji ve dijital çağda öğretmenlerin yenilikçilik özellikleri 21. yüzyıl becerileri ile donatılması, yaratıcı ve yenilikçi öğrencilerin yetiştirilmesinde öğretmenlere sorumluluklar düşmektedir. Sınıf ortamı, öğretmenlerin öğrencilerin potansiyel sosyal ve politik bilgilerini geliştirebilecekleri yerdir. Bu nedenle, bir eğitimci veya öğretmen, sınıfa enerji verebilmeli, tüm öğrencilerle çok iyi iletişim kurabilmeli, disiplinli sınıf yönetimine sahip olmalı farklı özellikteki öğrencilere bir şeyler öğretebilmelidir (Filiz ve Durnalı, 2019). Öğrencilere bu yeterliklerin kazandırılabilmesi için öğretmen veya öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerine sahip olması beklenmektedir. Bu noktada öğretmenlerin eğitim inançları ve eğitim felsefeleri yenilikçiliğe uyum sağlamalarında önemli bir faktördür. Eğitim felsefelerinde daimicilik ve esasicilik öğretmen merkezli eğitimi, ilerlemecilik, yeniden kurmacılık ve varoluşçuluk ise öğrenci merkezli eğitimi anlayışına sahip felsefelerdir. Türkiye’de MEB 2005 yılında ilköğretim programlarında köklü değişikliğe giderek öğretmen merkezli eğitimin yerine öğrenci merkezli yapılandırıcı eğitim modelini benimsemiştir (MEB, 2017). Bu değişiklik ile MEB araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri sahip öğrencilerin yetiştirilmesini hedeflemiştir. Bu eğitim programı ile dünyada gelişmiş ülkelerin önem verdiği ve öğrencilerine kazandırmayı hedeflediği becerilerle benzerlik göstermektedir (Akınoğlu, 2005). Öğretmenlerin yeniliğe ve işbirliğine yönelik olumlu tutum ve inançları okul iklimine pozitif etki edecektir (Limon ve Durnalı, 2017). Öğretmenlerin öğretmenlerin eğitim inançları ve bireysel yenilikçilik özellikleri büyük önem taşımaktadır. Günümüzde okullara gelen öğrencilerin özellikleri ve profilleri her yıl değişmektedir. Öğretmenler etkili öğretmen olmaları için değişime ve yenilikçiliğe açık olmalıdır (Simplicio, 2000). Buda bireysel yenilikçilik özellikleri ile gerçekleştirilebilir. Yenilikçi öğretmenler sınıf içerisinde yaratıcılığı teşvik eder, problem çözer, fikirlere değer verir ve model olur. Bunları yapmalarında ise bireysel yenilikçilik özellikleri ön plandadır (Teresa, 2009, pp. 36–46).

Günümüz öğrencilerinin gelecek dijital çağa uygun yetiştirilmeleri için onların yaratıcı, yenilikçi, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, bilgi iletişim tek-

nolojilerini kullanma, iletişim ve işbirliği becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Öğrencilere bu becerileri kazandıracak öğretmen ve öğretmen adaylarının eğitim inançları, eğitim felsefeleri ve yeniliklere uyum sağlamada etkili olan bireysel yenilikçilik özellikleri dikkate alınmalıdır. Yapılan bu araştırma ile pedagojik formasyon öğrencilerinin hangi eğitim inancına sahip oldukları, bireysel yenilikçilik özellikleri ve aralarındaki ilişkinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıda belirtilen sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik özellikleri nelerdir?
2. Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin cinsiyetleri ile Bireysel Yenilikçilik özellikleri arasında farklılık bulunmakta mıdır?
3. Pedagojik Formasyon Öğrencileri hangi öğretmenlik inançlarına sahiptir?
4. Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin cinsiyetleri ile öğretmenlik inançları arasında farklılık bulunmakta mıdır?
5. Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik özellikleri ile öğretmenlik inançları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada genel tarama modelinden tekil ve ilişkisel teknikler kullanılmıştır. Tarama modelleri, elamanın fazla olduğu evrende, evren hakkında bir genelleme yapmak amacıyla kullanılır. İlişkisel tarama modeli ise araştırmada kullanılan iki ve ikiden fazla değişken arasındaki değişimin belirlenmesini amaçlayan çalışmalardır (Karasar, 2017). Araştırmada tekil tarama modeliyle formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının eğitim inançları ve bireysel yenilikçilik özellikleri betimlenmiştir. İlişkisel tarama modeliyle ise öğretmen adaylarının cinsiyet göre eğitim inançları ve bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki farklar incelenmiştir. Pedagojik formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve eğitim inançları ölçeklerine verdikleri cevapların ortalama puanlarının dair ilişkiler Spearman Korelasyon Katsayısı (r) ile incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2018-2019 bahar döneminde Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde pedagojik formasyon eğitimine katılan 324 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yöntemine gidilmemiş evrenin tamamı örneklem olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak 102 pedagojik formasyon öğrencisi katılmıştır. Bunlardan hatalı ve eksik doldurmalarından dolayı 11 öğrencinin vermiş olduğu cevaplar araştırmadan çıkarılmıştır. Geriye kalan 91 öğrencinin vermiş olduğu cevaplar araştırmada kullanılmıştır. Araştırmaya katılan erkeklerin sayısı $n=24$ kişi ile %26,4'nü, kadınlar ise $n=67$ ile %73,6'sını oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler iki adet ölçme aracı kullanılarak toplanmıştır. İlk ölçek, pedagojik formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla 1977 yılında Hurt, Joseph ve Cook'un geliştirdiği, Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından Türkçeye uyarlamasını gerçekleştirdiği "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" (BYÖ)'dir.

Ölçekte katılımcıların özelliklerine ilişkin beş kategoride toplam 20 madde yer almakta olup, "Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Ortadayım", "Katılıyorum" ile "Kesinlikle Katılıyorum" olmak üzere 5'li likert maddesi şeklinde puanlanmıştır. Ölçeği oluşturan 1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19.maddeler pozitif, 4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. ve 20. Maddeler ise negatif maddelerden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen yenilikçilik puanının hesaplanmasında ölçekte yer alan pozitif maddelerden alınan toplam puan hesap edildikten sonra negatif maddelerden elde edilen puanın çıkarılıp, elde edilen sonuca 42 puan eklenerek hesap edilmektedir. Ölçekten elde edilen sonuçlara göre en düşük 14, en yüksek ise 94 puan elde edilebilmektedir. Elde edilen puanların yorumlanması ise; 80 puan üstü "Yenilikçi", 69 ve 80 puan arası "Öncü", 57 ve 68 puan arası "Sorgulayıcı", 46 ve 56 puan arası "Kuşkucu" ve 46 puan altında ise "Gelenekçi" şeklinde yorumlanmıştır. Ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlık katsayısı $\alpha=0.82$ olarak hesaplanmıştır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Araştırmadan elde edilen verilerin iç tutarlılık katsayısı ise $\alpha=0.80$ 'dir.

Araştırmada ikinci olarak kullanılan "Eğitim İnanışları Ölçeği" ise, Yılmaz, Altınkurt ve Çokluk, (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek faktörlerinden olan "İlerlemecilik" faktörü 13 madden, "Varoluşçu" faktörü 7 maddeden, "Yeniden Kurmacılık" faktörü 7 maddeden, "Daimicilik" faktörü 8 maddeden, "Esasicilik" faktörü 5 madden oluşmaktadır. Ölçek "Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Orta Derecede Katılıyorum", "Katılıyorum" ile "Kesinlikle Katılıyorum" ifadeleri arasında 5'li likert bir yapıya sahiptir. İç tutarlılık katsayısı (α) alt ölçekler için 0.70-0.91 arasında değişmektedir. Ölçek maddeleri puanlandıktan sonra ölçeğin tamamı için toplam bir puan elde edilmemektedir. Her bir faktöre göre elde edilen toplam puanlara göre katılımcıların hangi eğitim felsefesini benimsedikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Faktör puanlarının yüksek olması o faktöre ait eğitim felsefesini benimsediği, düşük olması ise o faktöre ait eğitim felsefe inancının az olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin iç tutarlılık katsayısı (α) alt ölçekler için 0.80-0.91 arasında değişmektedir.

Verilerin toplanması 2018-2019 Akademik yılı bahar döneminde gönüllülük esasına dayanarak yüz yüze pedagojik formasyon eğitimi veren dört akademisyen tarafından gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması ise pedagojik formasyon eğitiminin tamamlandığı son haftada gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Pedagojik formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve eğitim inançlarının belirlenmesinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırmada verilerin normalliğinin test edilmesi amacıyla Kolmogorow-Smirnov ve Skewness-Kurtosis testi yapılmıştır. Bireysel yenilikçilik boyutunda, Kolmogorov-Smirnov ($p < 0.05$) olduğu, Skewness=0.088 ve Kurtosis=0.707 arasında değer aldığı görülmüştür. Tabachnick ve Fidell (2013) göre Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olduğunda verilerin normal dağıldığı varsayılabilir. Pedagojik formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ölçeğinden aldıkları puanların, cinsiyete göre aralarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Öğretmenlik inançları boyutlarında Kolmogorov-Smirnov $p < 0.05$ olduğu, Skewness değeri -0.691 ile 0.465 arasında, Kurtosis değeri ise 5.776 ile -0.508 arasında olduğu görülmüştür. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre verilerin normal dağılabilmesi için bu değerlerin -1.5 ile +1.5 arasında yer alması gerekmektedir. Veriler bu aralıkta değer almadığından dolayı normal dağılım şartını sağlamadığı varsayılmıştır. Pedagojik formasyon öğrencilerinin eğitim inançları ölçeğinden aldıkları puanların, cinsiyete göre aralarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Bireysel yenilikçilik ve eğitim inançları ölçeklerine verdikleri cevaplardan elde edilen puanlara göre aralarındaki ilişkiler Spearman Korelasyon Katsayısı (r) ile belirlenmiştir. Verilerin analizlerinin gerçekleştirilmesinde SPSS.21 paket programı kullanılmıştır. Araştırma hipotezleri 0.95 güven aralığında ($p = 0.05$) yorumlanmıştır.

Bulgular

Katılımcıların bireysel yenilikçilik ve öğretmenlik inançlarına ait aritmetik ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçiliğe İlişkin Betimsel İstatistik Bilgilerin Dağılımları

Benimseme Kategorisi	Puan Aralığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yenilikçi	80 üstü	9	9,9
Öncü	69-80	31	34,1
Sorgulayıcı	57-68	40	44
Kuşkucu	46-56	10	11
Gelenekçi	45 ve daha az	1	1,1
Toplam		91	100

Tablo 1 incelendiğinde, 80 puan üzeri alan yenilikçilerin oranı %9,9 olduğu, 69-80 arası öncülerin oranı %34,1 olduğu, 57-68 arası sorgulayıcıların oranı %44 olduğu, 46-56 arası kuşkucu oranı %11 olduğu, 45 ve daha düşük gelenekçi olarak isimlendirilen katılımcıların oranının ise %1.1 olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile bireysel yenilikçilik değişkenleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına dair yapılan t testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Bireysel Yenilikçilik Düzeyi t Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Bireysel Yenilikçilik	Erkek	24	64.87	11.58	89	-1.36	.17
	Kadın	67	67.89	8.37			

Tablo 2’deki sonuçlara göre katılımcıların bireysel yenilikçilik düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmamaktadır ($t=-1.36$, $p>.05$). Kadınların bireysel yenilikçilik düzey ortalamaları ($\bar{X}=67.89$) erkeklerinkinden ($\bar{X}=64.87$) göreceli olarak yüksek olsa da istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanılamamıştır.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim İnançları Aritmetik Ortalamaları

Öğretmenlik inançları	N	\bar{X}	Ss
İlerlemecilik	91	21.55	.57
Varoluşçuluk	91	21.85	.66
Yeniden kurmacılık	91	19.6	.63
Daimicilik	91	19.3	.67
Esasicilik	91	13.15	.98

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların eğitim inançları en yüksekte en düşüğe doğru; “Varoluşçuluk” ($\bar{X}=21.85$; $Ss=.66$), “İlerlemecilik” ($\bar{X}=21.55$; $Ss=.57$), “Yeniden Kurmacılık” ($\bar{X}=19.6$, $s=.63$), “Daimicilik” ($\bar{X}=19.3$, $s=.67$) ve “Esasicilik” ($\bar{X}=13.16$, $s=.98$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4’te Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin cinsiyetleri ile öğretmenlik inançları arasındaki ilişkiye ait Mann Whitney U-testi testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Öğretmenlik İnanç Düzeyi U Testi Sonucu

Öğretmenlik inançları	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
İlerlemecilik	Erkek	24	43.83	1052	752	.63
	Kadın	67	46.78	3134		
Varoluşçuluk	Erkek	24	44.00	1056	756	.66
	Kadın	67	46.72	3130		
Yeniden kurmacılık	Erkek	24	41.04	985	685	.28
	Kadın	67	47.78	3201		
Daimicilik	Erkek	24	40.60	974	674	.24
	Kadın	67	47.93	3211		
Esasicilik	Erkek	24	49.58	1190	718	.43
	Kadın	67	44.72	2996		

Tablo 4'te belirtilen U testi sonuçlarına göre katılımcıların ölçek faktörlerinin tamamında ($p > .05$) olması, cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların öğretmenlik inançları ve bireysel yenilikçilikleri arasında anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemek için hesaplanan Spearman Korelasyon Katsayıları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik İnançları ve Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Katsayısı Sonuçları

	1	2	3	4	5	6
1- İlerlemecilik	1.-					
2- Varoluşçuluk	.737*	1.00				
3- Yeniden kurmacılık	.541*	.489*	1.00			
4- Daimicilik	.467*	.465*	.566*	1.00		
5- Esasicilik	-.259*	-.336*	.000	.263*	1.00	
6- Bireysel yenilikçilik	.462*	.370*	.400*	.289*	-.275*	1.00

* $p < .05$

Faktörler arasındaki korelasyon değerleri yorumlanırken mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması yüksek; 0.70-0.30 arasında olması orta; 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzey bir ilişki olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2012).

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların öğretmenlik inançlarından olan ilerlemecilik ile varoluşçuluk arasında yüksek pozitif yönlü bir ilişki, yeniden kurmacılık, daimicilik ve bireysel yenilikçilik arasında pozitif yönlü orta düzey bir ilişki varken, esasicilik ile negatif yönde düşük düzey bir ilişki görülmüştür. Varoluşçuluk ile yeniden kurmacılık, daimicilik ve bireysel yenilikçilik arasında orta düzey pozitif bir ilişki varken, esasicilik arasında düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Yeniden kurmacılık ile daimicilik ve bireysel yenilikçilik arasında pozitif yönlü orta düzey bir ilişki görülmüştür. Daimicilik ile esasicilik ve bireysel yenilikçilik arasında düşük düzey pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Esasicilik ile bireysel yenilikçilik arasında orta düzey negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Korelasyon değerinin pozitif olması, iki değişkenden biri artarken diğerinde arttığı, negatif olması durumunda ise aralarındaki etkinin ters yönlü olduğu, biri artarken diğerinin azaldığı anlamına gelmektedir. İki değişken arasındaki ilişkinin düşük düzey olması birbirlerine etkilerinin az olduğu, yüksek düzey olması ise birbirlerine olan etkilerinin yüksek düzey olduğu kabul edilmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma katılımcılarının %9,9'u yenilikçi, %34,1'i öncü ve %44'ü sorgulayıcı, %11'i ise kuşkucu özellikleri ön plana çıkarken %1,1'i ise gelenekçi kişiliğe sahip olduğu görülmüştür. Öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik yapılan çalışmalarda araştırma bulgusunu destekler yönde en yüksek oranda Sorgulayıcı (Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz 2013; Özgür, 2013), daha sonra ise sırasıyla Öncü, Kuşkucu, Yenilikçi ve Gelenekçi özelliğe sahip olduklarına dair (Özgür, 2013) çalışmalar bulunmaktadır. Kılıçer ve Odabaşı (2010) yapmış oldukları çalışmada ise öğretmen adaylarının Kuşkucu özelliğini en yüksek olarak bulmuşlardır. Bu bulguyu Özgür (2013) öğretmen adaylarının yenilikleri denemek konusunda istekli davrandıklarını, ancak yenilikleri kabul etmeden önce denenerek artılarını ve eksilerinin ortaya çıkmasını bekleyen, başka bir deyişle yeniliklere karşı temkinli davranan bireyler oldukları şeklinde yorumlamıştır. Yapılan bu çalışmaların büyük bir çoğunluğu 2010-2013 yılları arasında yapılmış olup, aradan 6-9 yıl gibi bir zaman geçmesine rağmen öğretmen adaylarının bu özelliklerinin değişmediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Alanyazında araştırma bulgusunu destekler yönde araştırmalar bulunmaktadır (Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz 2013; Korucu ve Olpak 2015; Işık ve Tümenadağ, 2016; Özgür, 2013).

Araştırma sonuçlarına göre eğitim inançları en yüksek Varoluşçuluk inancına sahipken diğerleri sırayla İlerlemecilik, Yeniden Kurmacılık, Daimicilik ve Esasicilik olduğu görülmüştür. Alanyazında araştırma sonucunu destekleyen çalışmalar bulunduğu gibi (Ilgaz, Bülbül ve Çuhadar, 2013), araştırma sonuçlarına yakın bulguların

olduğu çalışmalara rastlanılmaktadır. Öğretmen adaylarının sahip oldukları eğitim felsefeleri onların eğitim inançlarını etkileyebilir ve birden fazla eğitim inançlarına sahip olabilirler (Önen, 2012). Tunca (2015) öğretmenlere yönelik yapmış olduğu çalışmasında araştırma bulgusunu destekler yönde öğretmenlerin en yüksek Varoluşçuluk ve İlerlemecilik inancına sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgusunu destekler yönde Altınkurt, Yılmaz ve Aytunga (2012) ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerle yaptığı araştırma sonucunda birinci sırada İlerlemecilik, ikinci sırada ise Varoluşçuluk eğitim felsefesini benimsedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Biçer, Er, ve Özel (2013) yapmış oldukları çalışmada ise öğretmen adaylarının en yüksek olarak İlerlemecilik inancını benimsediklerini belirtmişlerdir. Araştırma katılımcılarının Varoluşçuluk ve İlerlemecilik'e ait eğitim felsefesi inanç düzeyleri birbirine çok yakın değerlerde bulunmuştur. Alanyazında yapılan araştırmalarda da ilk sırada İlerlemecilik ve Varoluşçuluk inançları çıkarken, Esasicilik inancı ise en düşük ortalama puan ile son sırada yer almıştır (Tunca, 2015; Ilgaz, Bülbül ve Çuhadar, 2013). Araştırma neticesinde pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları İlerlemecilik ve Varoluşçuluğun ortak noktası olan ve günümüzde uygulanan öğrenci merkezli eğitimi daha çok benimserken, Esasicilik gibi günümüzde kabul görmeyen öğretmen merkezli eğitim inançlarını en az düzeyde benimsedikleri söylenebilir. Aynı zamanda MEB tarafından 2005 yılında uygulamaya konulan öğrenci merkezli eğitimi esas alan yapılandırmacı eğitimin öğretmen adaylarının bu inançlarında etkisi olabilir.

Araştırma katılımcılarının eğitim inançları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Erkek ve kadın öğretmen adaylarının eğitim inançları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgusuna sahip araştırmalar da bulunmaktadır (Altınkurt, Yılmaz ve Aytunga, 2012; Biçer, Er ve Özel, 2013; Ilgaz, Bülbül ve Çuhadar, 2013).

Araştırmada eğitim inançlarının birbirleri ile olan ilişkisi incelendiğinde Daimicilik ile İlerlemecilik, Varoluşçuluk ve Yeniden Kurmacılık arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Tunca (2015) yapmış olduğu çalışmada benzer sonuçlar bulmuştur.

Araştırmada Esasicilik ile Varoluşçuluk arasında düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişki varken; Daimicilik ile pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki; Varoluşçuluk ve İlerlemecilik arasında ise pozitif yönlü yüksek bir ilişki bulunmuştur. Esasicilik ve Daimicilik öğretmen merkezli eğitim felsefeleri iken; Varoluşçuluk öğrenci merkezli eğitim felsefesini esas almaktadır. Bu nedenle Esasicilik ve Daimicilik arasında pozitif yönlü bir ilişki; Varoluşçuluk ile negatif yönlü bir ilişki çıkması doğal bir sonuçtur diyebiliriz.

Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının Bireysel Yenilikçilik özellikleri ile İlerlemecilik, Varoluşçuluk, Yeniden Kurmacılık arasında pozitif yönlü orta düzey; Daimicilik ile düşük düzey pozitif bir ilişki varken, Esasicilik ile negatif yönlü

düşük düzey bir ilişki bulunmuştur. İlerlemecilik, Varoluşçuluk ve Yeniden Kurmacılık öğrenci merkezli eğitimi ve yenilikçi yaklaşımları içeren eğitim felsefeleridir. Esaslılık ise öğretmen merkezli eğitim felsefesini içermektedir. Araştırma bulgusuna göre pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının Bireysel Yenilikçilik özellikleri ile eğitim felsefelerinin örtüştüğünü, öğrenci merkezli yenilikçi anlayışını desteklediklerini, ancak bu desteğin güçlü bir destek olduğunu söyleyemeyiz. Bunun nedeni öğretmenlerin zaman zaman davranışçı yaklaşımın etkisinden uzaklaşamadığı (Akınoğlu, 2005), geleneksel eğitim modeli uygulamalarından kaynaklı olabilir. Öğretmenlerin yeni uygulamaları, kabullenmelerinde bireysel yenilikçilik özellikleri önemli bir faktör olup, bu yönde desteklendiklerinde gelecekte uygulanacak yeni eğitim programlarının kabullenmeleri daha kolay olabilir.

Bu çalışma pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları ile sınırlıdır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda görevde olan ve pedagojik formasyon eğitimi almış öğretmenler ile eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin bireysel yenilikçilik ve eğitim inançlarına ait karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Benzer çalışmalar şu anda eğitim fakültelerinde öğrenim gören genç öğretmen adayları ile yapılarak onların eğitim inançları ile bireysel yenilikçilikleri araştırılabilir.

Kaynakça

- Akınoğlu, O. (2005). Türkiye’de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(22), 31-45.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Czerniak, C. M., ve Lumpe, A. T. (1996). Relationship between teacher beliefs and science education reform. *Journal of Science Teacher Education*, (7), 247– 266.
- Çuhadar, C., Bülbül, T. ve Ilgaz, G. (2013). Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(3), 797-807.
- Filiz, B., ve Durnali, M. (2019). The views of pre-service teachers at an internship high school on pedagogical formation program in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 8(2), 395-407.
- Enochs, L. G., ve Riggs, I. M. (1990). Further development of an elementary science teaching efficacy belief instrument: A preservice elementary scale. *School Science and Mathematics*, 90(8), 694-706.
- Erkılıç, A., T. (2008). Felsefi Akımlar ve Eğitim Felsefesi Akımları. Boyacı, A. (Editör), *Eğitim Sosyolojisi ve Felsefesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 973, 2008.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım

- Gunzenhauser, G., M. (2003) High-Stakes testing and the default philosophy of education. *Theory Into Practice*, 42(1), 51-58. doi: 10.1207/s15430421tip4201_7
- Ilgaz G., Bülbül T. ve Çuhadar, C. (2013). Öğretmen adaylarının eğitim inançları ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 50-65.
- Işık, C. ve Tümenadağ, T. (2016). Atatürk Üniversitesi turizm fakültesi öğrencilerinin bireysel yenilikçilik algılarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 70-99.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler* (2. Yazım, 32. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıçer, K. ve Odabaşı, F., H. (2010). Bireysel yenilikçilik ölçeği (BYÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education), 38: 150-164.
- Korucu, T., A. Ve Olpak, Z., Y. (2015). Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1).
- Limon, İ. ve Durnalı, M. (2017). İşbirlikçi iklim ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 282-294.
- Önen, A. S. (2012). Eğitime yönelik inançların bilgisayar teknolojilerini kullanmaya yönelik tutumlara etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 353-361.
- Pajares, M. F. (1992). Teachers' beliefs and educational research: Cleaning up a messy construct. *Review of Educational Research*, 62(3), 307-332.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- Teresa, C. (2009). Creative teachers and creative teaching. In: Wilson, Anthony ed. *Creativity in Primary Education* (2nd ed.). *Achieving QTS Cross-Curricular Strand*, Exeter: Learning Matters.
- Tunca, N. (2012). İlköğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tunca, N., Alkın-Şahin, S., ve Oğuz, A. (2015). Öğretmenlerin eğitim inançları ile mesleki değerleri arasındaki ilişki. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 11-47.
- Tuncel, İ. (2017). *Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri*. Hasan Şeker (Ed.), Eğitimde Program Geliştirme Kavramlar Yaklaşımlar içinde (s. 19-70). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Simplicio, J. S. (2000). Teaching classroom educators how to be more effective and creative teachers. *Education*, 120, 675-680.
- Şahin, S. ve Aslan, N. (2008). İlköğretim okul yöneticilerinin stratejik planlamaya ilişkin görüşleri üzerine nitel bir çalışma (Gaziantep İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 172-189.
- Yılmaz, K., Altınkurt, Y. ve Çokluk, Ö. (2011). Eğitim inançları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 335-350.